

Петро АРСЕНИЧ, Ігор ПЕЛИПЕЙКО

ДОСЛІДНИКИ ТА КРАЄЗНАВЦІ ГУЦУЛЬЩИНИ

Довідник

«Писаний Камін»

Косів-2002

Довідник є спробою “інвентаризації” основних досліджень про Гуцульщину вчених та краєзнавців-аматорів упродовж двох століть. Адресований усім, хто цікавиться Гуцульщиною і прагне долучитися до її дослідження.

Книжка побачила світ завдяки фінансовій підтримці світлої пам’яті Святослава Добровольського (1923, м. Ченстохова, Польща — 2002, о. Діброва, США) — архітектора, художника, щирого приятеля Гуцульщини, відірваного від неї буревієм війни та більшовицьким режимом.

У довіднику “Дослідники і краєзнавці Гуцульщини” подаються стислі відомості про багатьох учених та аматорів, які працювали над вивченням та популяризацією Верховинського краю упродовж останніх двох століть. Книжка адресована тим, хто продовжує їхню справу в наші дні, а також вчителям, працівникам культури, сфери туризму.

Вивчення природи, господарства, історії, етнографії та фольклору, мистецтва, духовного світу мешканців Гуцульщини має давню традицію, розпочату ще наприкінці 18 століття. Зацікавлення цим своєрідним краєм ніколи не спадало, хоча не завжди знаходило підтримку держав і влади, які тут панували, а, навпаки, натрапляло на перешкоди політичного, ідеологічного та економічного характеру. В умовах незалежної України відпали дві перші з них. Тож, незважаючи на вагомість третьої, маємо можливість і зобов’язання невпинно продовжувати справу своїх попередників.

Але, щоб іти далі, потрібно зробити “інвентаризацію” виконаного ними і насамперед скласти хоча б неповний реєстр тих, хто займався і займається усебічним вивченням Гуцульського краю: і відомих учених у тій чи іншій галузі, і скромних краєзнавців-учителів, священиків, усіх, які робили і роблять це не за службовим чи фаховим обов’язком, а за покликом серця, керуючись патріотичними почуттями.

Це і є завданням “Довідника”. Оскільки це перша такого роду спроба, то годі чекати від неї цілковитої вичерпності й повноти висвітлення матеріалу. А втім, то й неможливо, тому що обсяг літератури про Гуцульщину велетенський, і він зростає мало не з кожним днем.

Потребує пояснення використання термінів. Поняття “дослідник” і “краєзнавець” до певної міри тотожні.

Однак не цілковито. Під “дослідниками” автори розуміють учених, які вивчають Гуцульщину з погляду своєї більше-менше вузької галузі

знань (геологів, ботаніків, істориків, етнографів, фольклористів, економістів тощо). Під “краєзнавцями” — осіб, нехай і досить ерудованих, але які працюють як аматори, констатуючи окремі факти, але не роблячи великих теоретичних узагальнень. Краєзнавці є здебільшого мешканцями даного краю, тоді як дослідники можуть бути з інших регіонів і навіть з-за кордону. Втім, у багатьох випадках дуже важко було б установити між ними різницю. Тому в “Довіднику” така класифікація стосовно конкретних осіб відсутня.

Відомості про дослідників і краєзнавців подаються в алфавітному порядку. Статті містять лише найнеобхідніші дані, у них не розкривається вся діяльність тієї чи іншої особи, а наголошується на тому, що стосується вивчення нею Гуцульщини. Сюди занесені відомості не лише про авторів книжок, статей, наукових доповідей, а й про музейних працівників, збирачів колекцій, видавців періодичних видань, які друкували й друкують матеріали про Гуцульщину. З об’єктивних причин відомості іноді досить скупі. Увага акцентується не на біографіях, а на дослідницьких і краєзнавчих працях. Довідник охоплює як українських дослідників і краєзнавців, так і іноземних. Кількість друкованих праць деяких дослідників настільки велика, що довелося вказувати не всі, а лише найзначніші, насамперед книжки.

Укладачі щиро вдячні авторам, праці яких допомогли укласти цей довідник. Це насамперед такі:

— Арсенич Петро, Гаврилів Богдану, Угорчак Юрій. Краєзнавці Прикарпаття. Довідник (XX ст.). — Ів.-Франківськ, 2002.

— Васильчук М.М. Коломийський азбуковник: Друкарство, журналістика, література 1939-1999 р.р. — Коломия: “Вільний голос”, 2000.

— Гаврилів Богдан. Вчені — краєзнавці Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. — Ів.-Франківськ: Плай, 2000.

— Грабовецький Богдан. Ілюстрований журнал всегуцульської єдності “Гуцульщина”. — 1985-2001: Бібліографічний довідник. — Боффало — Гамільтон — Торонто — Філядельфія, 2001.

— Гуцульщина. Історико-етнографічне дослідження. — К.: Наукова думка. — 1987.

— Домашевський Микола (гол. ред). Історія Гуцульщини. Том I. — Чикаго, 1975; том II. — Чикаго, 1985; том III. — Чикаго, 1986; том IV. — Львів, 1999; том V. — Львів, 2000; том VI. — Львів, 2001.

— Енциклопедія Коломийщини (ред. М.Васильчук, М.Савчук). Зошит 1. — Коломия: Вік. — 1996; зошит 2. — Коломия: Вік. — 1998.

— Іванюк Михайло. Літературно-мистецька Вижниччина. Бібліографічний довідник. — Вижниця: Черемош. — 2001.

— Митці України. Енциклопедичний довідник. — К.: Українська енциклопедія. — 1992.

— Полєк Володимир. Біографічний словник Прикарпаття. — Газ. “Новий час”. — Ів.-Франківськ, 1993.

— Полєк В., Дзвінчук Д., Угорчак Ю. Відомі педагоги Прикарпаття. Біографічний довідник. Том перший. — Ів.-Франківськ: Лілея-НВ. — 1997. Том другий. Там само, 1999.

— Сеньків Іван. Гуцульська спадщина. Праці з життя і творчості гуцулів. — К.: Українознавство, 1995.

— Українська літературна енциклопедія. — К.: Українська Радянська Енциклопедія. — 1988-1995.

Дякуємо за допомогу вченим В. Вітковському (Лодзь, Польща), І. Жегуцові (Мюнхен, Німеччина), П. Сіреджукові (Львів), директору Коломийського музею Я. Ткачук та всім, хто допоміг скласти цей Довідник.

Після персональної частини подаються два списки: “Праці авторів, довідки про яких відсутні” та “Колективні праці, довідкові видання, збірники, матеріали конференцій, путівники”.

Варто зазначити, що запрошення надсилати дані для “Довідника” публікувалися в пресі всіх районів Гуцульщини, відповідні листи надіслано до університетів, науково-дослідних установ, музеїв, окремим особам, а також розміщено в мережі “Інтернет”.

ЗМІСТ

Від авторів-укладачів	3
З історії дослідження Гуцульщини	6
Відомості про дослідників, краєзнавців	15
Друковані праці дослідників, про яких відсутні довідки ...	254
Колективні праці, довідкові видання, збірники, матеріали конференцій, путівники	262
Наукові інституції, які займаються вивченням Гуцульщини	269
Музеї на Гуцульщині	270
Основні заповідні території на Гуцульщині	271
Іменний покажчик	272